

Κεφάλαιο 1ο

«Λιούμπα, πώς τη λένε την πατρίδα σου;»

Οι νέοι άντρες, εκεί κατά τα απογεύματα, έτσι όπως κάθονταν στο καφενείο της πλατείας και τέλειωναν τον παγωμένο τους φραπέ ή σιγορουφούσαν το πρώτο τσίπουρο της βραδιάς που αργά ερχότανε, γυρνούσαν και κοιτούσαν το κορίτσι με τα ξανθά μαλλιά και τα άγουρα στήθια, που με δισταχτικά βήματα διέσχιζε το κεντρικό καλντερίμι, και πρώτα κλείνανε ο ένας το μάτι στον άλλο, μετά σιγογελάγανε ή ανάβαν ένα τσιγάρο, και στη συνέχεια ήταν που «Λιούμπα, πώς τη λένε την πατρίδα σου;» φωνάζανε, κι είχαν τα νύχια σπασμένα από τη χρήση της τσάπας με την οποία ξεχέρωναν τα χωράφια τους, τα μπράτσα τους ήταν σφιχτά, μιας και το να κρατάς στιβαρά το κομπρεσέ θέλει γερά ποντίκια, και το τσεπάκι στο πουκάμισο φούσκωνε από το πακέτο τα τσιγάρα. Μυρίζαν λευκό σαπούνι και αποσμητικό από spray, αλλά τα τακούνια των παπουτσιών ήταν φαγωμένα από το συχνό και έντονο πάτημα του συμπλέκτη των τετρακίνητων Isuzu, Datsun και Mitsubishi.

«Λοιπόν, Λιούμπα;» ρωτούσαν το κορίτσι.

Κορίτσι, κοπελίτσα πια γύρω στα δεκάξι, με μάτια σε

χρώμα νιογέννητου γαλάζιου, χειλάκια στενά μα έντονα κόκκινα και δέρμα σχεδόν ροζ, με κάποιες κηλίδες σκουρόχρωμες να στιγματίζουν τα πτερύγια της μύτης.

Λιούμπα στην πατρίδα της σημαίνει Αγάπη. Αλλά αυτή δεν θέλησε να κάνει την αλλαγή στο όνομά της. Ότι κάποτε είχε μάθει, καθετί που κάποτε είχε αγαπήσει ή έστω συνήθισε, δεν το 'χε σκοπό να το αλλάξει με το που βρέθηκε στη νέα χώρα.

«Λιούμπα, πώς τη λένε την πατρίδα σου;»

Η ερώτηση ερχότανε από τρία και τέσσερα τραπεζάκια, και τα χάχανα γέμιζαν τον χώρο, απλώνονταν μέχρι εκεί που τα μικρά και τα μεγαλύτερα παιδιά ήταν μαζεμένα και παίζανε –με την μπάλα η πιτσιρικάρια, με τα κινητά τους τα εφηβάρια–, μασούσανε τσίγκλες που διαλέγανε όχι για τη γεύση τους μα για τα αυτοκόλλητα ή αντάλλασαν τα πρώτα μυστικά της πρώιμης εφηβείας.

Τα χάχανα θα γίνονταν γέλια, τα γέλια κραυγές κοροϊδευτικές, όταν εκείνη θα στεκόταν και θα γυρνούσε το γαλάζιο βλέμμα προς τις παρέες που ρωτούσανε και θα απαντούσε με την υγρή, κάπως βαριά προφορά της,

«Союз Советских Социалистических Республик».¹

Και τότε η πλατεία θα γέμιζε με σφυρίγματα και βροντερές κραυγές, κι ο Γιωργής ο Πλάκας με ήχους που έφτιαχναν τα χείλια του θα έπιανε τον σκοπό μιας μπαλαλάικας, και από το πέρα πεζουλάκι κάποιες γριές θα κρύβανε με τις ροζιασμένες τους παλάμες τα φαφούτικα στόματα, για να μην ακουστεί μέχρι τη μεριά των αντρών η απρέπεια του γυναικείου γέλιου.

---

1. Ένωση Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών.

Από το δικό τους τραπεζάκι, οι πέντε γυναίκες της παρέας θα κούναγαν με οίκτο τα κεφάλια τους.

«Μα γιατί δεν το αφήνουν ήσυχο το κουζουλό;» σχολίαζε η Μαρία του Παντελέσκου, μα η Τασία η Χαλβατζού,

«Το πείσμα πάντως αυτού του κοριτσιού είναι εκνευριστικό, τελικά», είχε διαφορετική μάλλον γνώμη, όπως ακριβώς διαφωνούσε και με την επιλογή της φιλενάδας της να κρατά λευκή τσάντα, όταν τα σκαρπίνια της είχαν ένα χρώμα σκοτωμένου ροζ.

«Τι δουλειά έχουν εδώ πέρα τα κουμούνια!» μούγκριζε ο συνταξιούχος αξιωματικός της χωροφυλακής, και δίπλα του ο δάσκαλος κούναγε το κεφάλι και παρατηρούσε,

«Μα τι σόι εκπαίδευση τους δώσανε; Να μην ξέρουν πώς λένε το μέρος που γεννηθήκανε! Άσε που τα κάνανε τα παιδιά να μην αγαπούν τη μάθηση. Να, αυτή η μικρή, πάνε πάνω από δυο χρόνια που είναι εδώ κι από την πρώτη τη μέρα αρνήθηκε να γραφτεί στο σχολείο, να μάθει έστω και πέντε σωστές λέξεις της γλώσσας μας...» – η παρέα των ηλικιωμένων αντρών ήταν σ' άλλο τραπέζι καθισμένη.

Και ο παπα-Ευάγγελος έστρωνε τις τρίχες της κεφαλής του για να γίνει πιο συμμετρικό το κοτσάκι που σχηματίζανε και σάλιωνε τα χείλια του καθώς δήλωνε,

«Η προπαγάνδα τους... Η προπαγάνδα των αντίχριστων, που ακόμα κι αν τους έχουν βάλει στη γωνία, αυτοί ξέρουν να παρασέρνουν κάποιους αφελείς... Θύμα αφελές κι αυτή η μικρή... Ο Θεός όμως είναι μεγάλος!»

Μα η Λιούμπα είχε μείνει στήλη άλατος στο κέντρο της πλατείας, και μόνο τα φύλλα του πλατανιού δεχόντουσαν να παίξουνε με τις τιραντούλες του φορέματός της – κάποιο από αυτά εγκατέλειπε το κλαρί του και μαγκωνότανε

στο σημείο που η μασχάλη στρογγύλευε για να γίνει, λίγο πιο πάνω, ένας εύθραυστος ώμος.

Κι έτσι στολισμένη με τη σοφία και την τρυφεράδα μιας φύσης που την ώρα που γερνά την ίδια και ξανανιώνει, κοιτούσε τα πρόσωπα που τα στιγμάτιζε η γκριμάτσα της κοροϊδίας και θυμόταν τα λιβάδια του τόπου της, τα νερά του ποταμού που δρόσιζε τη δική της γειτονιά, και πάντα με το αμάξι της ανάμνησης στάθμευε έξω από το σπιτικό της το παλιό, την ώρα και τη στιγμή που *τυλίχτηκαν μ' άχνα οι καστανιές κι οι φιλύρες αναδύοντας ανάλαφρα τα φυλλαράκια* – έτσι θα της δείχνανε τη χαρά τους για την επιστροφή της· και ήταν σίγουρη πως αν άνοιγε τη γαλάζια εξώπορτα θα βρισκότανε στην αγκαλιά του παππού και θα τον άκουγε να της μιλά στη γλώσσα την αγαπημένη για κάποια όνειρα που κάποτε μύριζαν ανθρώπινο χνότο και μετά γίνανε κάτι σαν παραμύθια που μόνο σε κακοτυπωμένα βιβλία τα διαβάξεις.

Κι έτσι ήταν που τα δάκρυα τα αισθανότανε να φτάνουν στις κοιλότητες των ματιών της, μα δεν θα επέτρεπε σε κανέναν από αυτούς να τη δει να κλαίει και γι' αυτό έπαιρνε και πάλι να προχωρά –βήμα σερνάμενο μα σταθερό– και μόνο από μέσα της σαν να μονολογούσε και να σκεφτότανε πως Ρωσία λένε τον τόπο που γεννήθηκε, μα η πατρίδα της ήταν κάποτε πιο πλατιά και πιο δυνατή... Ναι, Ένωση Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών τη λέγανε, και εκείνη Λιούμπα την είπανε, που στη δικιά της γλώσσα σημαίνει Αγάπη... Λοιπόν, τα δικά τους τα κορίτσια ας τα βαφτίζουν με τα ονόματα που θέλουνε, μα εκείνη ας την αφήσουνε να έχει το δικό της!

Κι έφτανε πια στην άλλη άκρη της πλατείας και θα

έπαιρνε να κατεβαίνει τα σκαλιά που οδηγούσανε στη γειτονιά όπου είχε το νέο της σπίτι, όταν από το κιγκλίδωμα τα παιδιά σκύβανε και κάποια της πετούσανε ξερούς καρπούς από το πλατάνι και άγρια κάστανα, που σε πονάνε αν πέσουν με δύναμη πάνω στην πλάτη, και κάποια άλλα φωνάζανε,

«Αγάπη, Αγαπούλα, γιατί δεν μας αγαπάς; Αγάπη, Αγαπούλα, ποιον έχεις στην καρδιά σου;»

Και πάλι στη συνέχεια γέλια και φωνές που σου σκίζανε το στήθος, και κατόπιν η πλατεία επέστρεφε στον κανονικό ρυθμό της κάθε μέρας της – οι άντρες παραγγέλνανε ένα ακόμα τσίπουρο, οι πέντε γυναίκες αποτελείωναν το γλυκό του κουταλιού, οι γριές μασουλούσανε κάποιο γλυκό παξιμάδι, και τα παιδιά ξαναγυρίζανε στις συνηθισμένες ασχολίες τους – να σταμπάρουν τα χέρια με πολύχρωμες ζωγραφιές, να δοκιμάζουν ήχους στα κινητά τους–, και κανείς δεν έδινε σημασία στο ξερό πλατανόφυλλο που λίγο πιο πριν είχε ποτιστεί από τη γλυκιά μυρωδιά που φύλλιαζε στη μασχάλη ενός κοριτσιού, μιας κοπελίτσας που θυμότανε μια όμορφη ζωή και ήθελε να πιστεύει ότι το όνειρο μπορεί και πάλι να τη συναντήσει...

Μα ήταν η μάνα της που την περιμένε, εκεί στην πόρτα του μαγαζιού, κι όπως την έβλεπε να έρχεται σήκωνε το χέρι και το δάχτυλο το έφερνε ανάμεσα στα δόντια της και το δάγκωνε με νεύρα και κουνούσε θυμωμένα το κεφάλι.

«Έλα μέσα, αμέσως!» φώναζε η μάνα στην κόρη. «Που έχεις καταφέρει ρεζίλι να γίνεις και δεν ξέρω γιατί τα κάνεις όλα αυτά! Άμυαλο πλάσμα, ανόητο... Υπρμαμα!²

---

2. Ξεροκέφαλη!

Να, με κάνεις και χάνω τα λόγια μου! Ίδια ο πατέρας σου είσαι. Θα με καταστρέψεις!»

* * *

Ο πατέρας δούλευε στους σιδηρόδρομους. Τότε... Οδηγός στα τρένα. Φορούσε μια σκούρα μπλε στολή, ένα κασκέτο, και τα δάχτυλά του κρατούσαν συνέχεια τη νευρικήτητα που έπρεπε να έχουν για να μπορούνε να ρυθμίζουν τους μοχλούς και τα διάφορα κουμπιά που δίνανε κίνηση στη μηχανή.

Χέρια που με την ίδια νευρικήτητα και αυτήν αγκάλιαζαν, όταν εκείνος επέστρεφε – «το τρένο ακόμα τρέχει να χωθεί στον σταθμό», της έλεγε για να τον πιστέψει πως καθόλου μα καθόλου δεν είχε καθυστερήσει να επιστρέψει από τα μακρινά του ταξίδια και είχε τόσα να της αφηγηθεί από τις ομορφιές μιας απέραντης χώρας... Καθόταν δίπλα του, έβλεπε τα δάχτυλά του –λεπτά, ευαίσθητα, με νύχια ελαφρώς κιτρινισμένα από τη νικοτίνη και χαραγμένα από τα δυνατά πιασίματα των μοχλών– να ταξιδεύουν πάνω στο σώμα της και τον άκουγε να της λέει παραμύθια της μεγάλης τους πατρίδας –παππούληδες χαμένοι μέσα στις στέπες, μπάμπουσκες που κλέβανε τη φωνή των αστόχαστων κυνηγών, πανέμορφες κοπέλες και τολμηρά παλικαρόπουλα που αφηφούσαν την οργή θυμωμένων δράκων και πεινασμένων λύκων–, τον άκουγε να της αφηγείται παλιές ιστορίες – για στρατιώτες που νικήσανε τον εχθρό, για πόλεις που σωθήκανε γιατί τις κάψανε, άρχοντες που γράφανε στην εξοχή υπέροχα ποιήματα, βασιλιάδες που φορούσανε ολόλευκες γούνινες κάπες, μουζίκους που πεθά-